

4.6

Hummer, sjøkreps, krabbe

Hummer

Fangststatistikken for hummer regner vi med er svært upålitelig. Gradvis har større og større del av den ilandbrakte fangsten gått utenom salgslagene. I 1928 startet Forskningsstasjonen Flødevigen innsamling av opplysninger fra fiskere i Skagerrak om fangst per innsats. I 1949 startet lengdemålinger av fangst. Vi har derfor relativt god oversikt over svingningene i bestanden i dette området.

Det er en jevn nedgang fra toppåret 1945 til minimum i 1986, etter det er det en svak oppadgående tendens. De foreløpige tallene innhentet i 2000 for fangst per teine er meget usikre (figur 4.7.1). En medvirkende årsak til det sterke fallet i fangst per innsats i de foreløpige tallene for Skagerrak, er de meget spesielle værforholdene høsten 2000. For fiskerne ble mer enn 20 % av teinene ødelagt eller tapt, gjennomsnittlig ligger tapet på rundt 5 %.

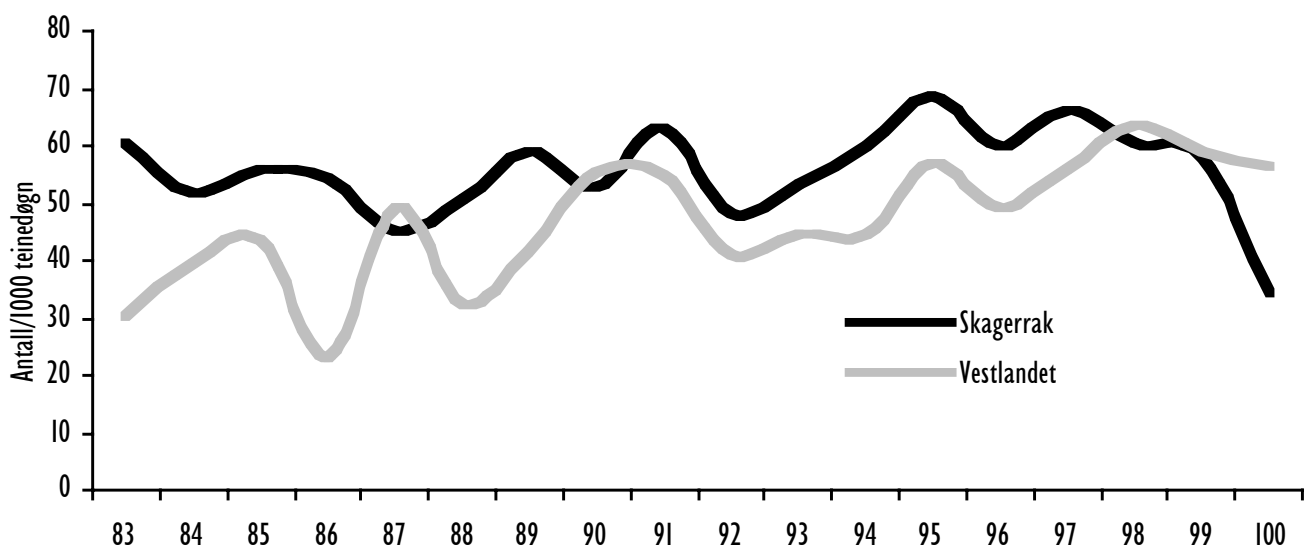
I 1992 ble minstemålet hevet til 24 cm i Skagerrak. Merkeforsøk hadde vist at det ville lønne seg uansett bestandsstørrelse. Vi kan se positive vektmessige gevinster, men gytebestanden har hele tiden etter 1960 åra vært for liten til å gi gode årganger, selv under gunstige miljøforhold. Hannhummeren vokser fortere enn hunnene, i 1994 og 1995 hadde vi den høyeste prosentandel hanner i fangstene siden 1949.

Hummer - *Homarus gammarus*

Utbredelses-, gyte- og beiteområde: På stein og grusbunn, helst hvor de kan lage sine huler med flere innganger. Vanligst fra 5-40 meters dyp. Langs kysten fra svenskegrensa til Tysfjord.
Alder ved kjønnsmodning: Ukjent.
Størrelse ved kjønnsmodning: 76-85 mm ryggskjold (22 til 25 cm total lengde). Minst ved Hvaler, gradvis større mot vest og nord.
Maksimal alder: Ukjent.
Maksimal størrelse: Sjelden over 130 mm (35 cm total lengde).

Det tydet på at gode årsklasser var på veg inn i fisket, denne tendensen har ikke fortsatt. Det nye minstemålet skulle gi økt gytebestand og en mer stabil rekruttering. Hittil har ikke beregningene slått til, det må bety at fisketrykket er for stort.

De målingene vi har fra Vestlandet tyder på at bestanden der var langt sterkere redusert enn i

Figur 4.7.1 Hummer, fangstrate (antall per tusen teinedøgn) i Skagerrak 1983-2000. Lobster catch rates (number per thousand trap-days) in Skagerrak 1983-2000.

Skagerrak. Minstemålet er her økt til 25 cm fordi kjønnsmodningen inntreffer ved større lengde. Det er grunn til å forvente en lang oppbyggingsfase, hvis det ikke settes i gang strengere fredningstiltak. Vårfisaket har vist seg å beskutte de store hunnene i større grad enn høstfisaket. De store hunnene produserer større egg som sannsynligvis gir mer levedyktig yngel. Det ville derfor gi et økt rekrutteringspotensial om en stoppet vårfisaket.

Utsettingsforsøk i Kvitsøy viser at det er mulig å bygge opp igjen bestanden. På den svenske Bohuslän-kysten har totalfredning i et lite område ført til at forskningsfangsten i dette området er tilbake i "gammeldags" nivå.

Sjøkreps

Sjøkrepsfisaket har økt den siste tiårsperioden, og det vesentligste er landet fra Skagerrak fram til 1990. De siste seks åra er landingene fra Nordsjøen på høyde med Skagerrakfangstene. Særlig i Skagerrak er det for en stor del reketrålere som har krepsetrålning som alternativ. Mengden ilandbrakt sjøkreps kan derfor også være en indikasjon på situasjonen i rekefisaket. I 1998 var fartøykvotene for reke delt i tre perioder, derfor var det noen reketrålere som la om til krepsetrålning når rekekvoten var oppfisaket. Som en ser av tabell 4.1 har dette ført til økt fangst i 1998, det dårlige rekefisaket i 1999 har muligens bidradd til at det i 1999 ble fisaket over dobbelt så mye som i 1995, men det er også flere båter som er gått over til mer permanent sjøkrepsstrålning.

Lengdefordelingen på Norskekysten og på bankene i sør- og vestkanten av Norskerenna tyder på et mindre fisketrykk enn i det østlige Skagerrak og Kattegat hvor danskene og svenskene har et intensivt fiske med samlet årlig fangst på over 3.000 tonn. De norske kystarealene med gode forhold for sjøkreps er imidlertid relativt små. Det største potensialet for utvidelser er derfor på sør- og vestsiden av Norskerenna i Nordsjøen hvor fangstdagbøker viser brukbare fangster. Lønnsomheten er overalt avhengig av bifangsten av konsumfisk.

Fordi avkastningen fra fisaket i dansk kystnært farvann er avtagende har danske fiskere i økende grad hentet sine sjøkrepsfangster fra norsk farvann i den grad at det langt overskrider norsk fiske. ACFM regner med at de fleste bestander av sjøkreps i Europa er sterkt beskattet det er bare på Fladen Grunn og i norsk sone i Nordsjøen at det er et potensial for utvidet fangst.

Sjøkreps - *Nephrops norvegicus*

Utbredelses-, gyte- og beiteområde: På fast leirbunn hvor sjøkrepsen kan grave sine huler opptil en halv meter ned i sedimentet. Vanligst i dyp fra 80 til 150 meter.

Alder ved kjønnsmodning: Ukjent.

Størrelse ved kjønnsmodning: 28 mm ryggskjold.

Maksimal alder: Ingen individuelle aldersbestemmelser.

På grunnlag av lengdefordeling har man delt inn i 12-14 "aldersgrupper".

Maksimal størrelse: Sjøkreps måles fra bakkant av ørehulen langs midten til bakkant av ryggskjoldet. Sjelden over 70 mm (21 cm).

Krabbe - *Cancer pagurus*

Utbredelsesområde: På stein- og grusbunn. Fra overflaten til 100 meter, vanligst fra 5-40 meters dyp. Langs kysten fra svenskegrensa til Troms.

Gyteområde: Som utbredelsen. Hunnene vandrer mot strømmen før gyting. Det er i Norge målt vandringer opptil 63 km. Hannene holder seg mer i ro.

Beiteområde: Som utbredelsen. Døgnvandring mot overflaten om natta i sesonger.

Alder ved kjønnsmodning: Ukjent.

Størrelse ved kjønnsmodning: Hannene ved 11 cm ryggskjoldbredde, hunnene 13 cm.

Maksimal alder: Ukjent.

Maksimal størrelse: Sjelden over 19 cm ryggskjoldbredde.

Krabbe

Fangstmengden av krabbe er ukjent. Som for hummer omsettes det mye krabbe utenom salgslagene, med den forskjell at for krabbe er dette lovlig. Fritidsfisaket er også betydelig. Gjennom salgslagene er det omsatt mellom 1.300 og 3.000 tonn årlig i 1990-åra.

På skjemaene for hummerfisaket er det et spørsmål om mengden av krabber. Fiskerne skal gi et subjektivt inntrykk. Ved å gi utsagnene en tallverdi fra få = 1 til mange = 3, får vi fram en kurve som viste en kraftig oppsving for krabbebestanden i Skagerrak i

begynnelsen av 1960-åra, og den har siden holdt seg på et høyt nivå. Også fra andre områder tyder de få observasjoner som er registrert at bestanden for tiden er heller for stor enn for liten. Potensialet ligger mer i å bedre kvalitet og omsetning.

Summary

Lobster. The catches are declining due to a declining stock. The lobster fishery is carried out during the late autumn and spring. The spring fishery exploits larger

females than the autumn fishery. The larger females produce larger and probably more viable eggs than smaller females. A stop in the spring fishery would probably improve the recruitment.

Norway lobster. The Norwegian catches have increased in later years and are mainly taken in Skagerrak.

Crab. Both the size of the stock and level of catches are unknown.